

Dinàmiques de grup per al procés de producció grupal

Joan Maria Senent Sánchez
María del Pilar Martínez Agut

PID_00163109

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Els processos de producció del grup	7
2. Tècniques per a l'etapa de producció grupal	11
2.1. L'incendi del bosc	11
2.2. El cas del vaixell desviat	14
2.3. Perduts a la lluna	17
2.4. Passeig dels Esquirols	21
2.5. Figures geomètriques	25
2.6. La plàstica del grup	27
2.7. Els reptes	28
2.8. Les apostes	29
2.9. Les cabanes	32
2.10. Pluja d'idees	33
Resum	36
Glossari	39
Bibliografia	40

Introducció

El procés de producció grupal s'inicia realment quan s'acaba l'etapa de coneixement interpersonal. Al llarg de l'etapa de definició de l'estil grupal, el grup va concretant la seva manera d'actuar, per tal que el puguem distingir d'altres grups.

En aquest mòdul plantegem alguns exemples de simulacions per a treballar alguns aspectes de la vida grupal. Cal insistir que les simulacions en si mateixes no són importants, sinó que el que realment interessa, si les volem aplicar a l'animació grupal, és l'anàlisi de les simulacions.

Si bé la dimensió productiva és la més intensa en aquesta etapa, no hem d'oblidar que la cohesió del camp social establerta sobre les relacions i les comunicacions dels membres del grup són la base d'aquesta productivitat. Per això durant aquestes etapes l'animador grupal ha de treballar les dues dimensions (relacional i productiva), per la qual cosa aquí plantejarem exemples d'exercicis per a totes dues.

Objectius

Com a objectiu fonamental d'aquest mòdul plantegem presentar tècniques grupals per a millorar el procés de producció grupal. Per a això concretem els objectius específics següents:

- 1.** Aprofundir en el funcionament i l'organització del grup en l'etapa de màxima producció.
- 2.** Dominar els instruments adequats de l'animador per a intervenir en aquesta etapa.
- 3.** Conèixer i utilitzar alguns exemples de tècniques grupals adequades per a la seva intervenció.

1. Els processos de producció del grup

El procés de producció grupal s'inicia realment quan s'acaba l'etapa de coneixement interpersonal. Si bé un grup produeix des del final de l'etapa inicial, ho fa de manera escassa i incipient. Només després d'haver establert un camp social i d'haver fixat un sistema de comunicació i de relacions entre els membres, el grup pot treballar intensament.

Al llarg de l'etapa de definició de l'estil grupal, el grup va concretant la seva manera d'actuar, per tal que el puguem distingir d'altres grups tal com distingim dos individus. Així, el grup va definint la seva manera de cooperar, de respondre als altres com a grup, de prendre decisions, de competir, d'innovar els seus procediments, de desenvolupar un determinat nivell de comunicació i confiança, d'organitzar-se, d'adaptar-se a les necessitats, etc. Aquest estil grupal no és definit mai per una decisió o un acord, sinó per una vivència quotidiana, és a dir, encara que el grup prengués la decisió d'actuar d'una manera determinada, seria en la pràctica quotidiana on realment desenvoluparia o no aquesta conducta de cooperació.

Exemple

A la pel·lícula *Planta 4a*, d'Antonio Mercero (2003), el grup es va definint segons els seus interessos i necessitats.

Un grup de nois de prop de quinze anys comparteixen un "barri" molt peculiar: la planta de traumatologia d'un hospital. Miguel Ángel (Juan José Ballesta), Izan (Luis Ángel Priego), Dani (Gorka Moreno) i Jorge (Alejandro Zafra) aconsegueixen amb la seva alegria desafiar el destí i fer suportable la seva estada al centre. La vida continua en aquest microcosmos regit per homes i dones de bata blanca. A banda de les dietes hiposòdiques, també hi ha pacients nous per conèixer, infermeres de qui riure's, incursions nocturnes pels passadissos de l'hospital, partits de bàsquet contra l'equip de San Pablo... L'amistat, l'acceptació en el grup, és determinant en l'adolescència, i encara resulta més imprescindible quan l'adolescència es pateix en pijama i entre quatre parets. Però davant del sentiment col·lectiu, hi ha la identitat de cadascú reaccionant a la seva situació: la solitud pretesament autosuficient de Miguel Ángel, la por de Jorge al diagnòstic, els records personals d'Izan o la primera història d'amor de Dani.

L'animador, al llarg d'aquest procés, observa que certes conductes i actituds que s'estan desenvolupant en el grup no afavoreixen la consecució dels objectius que el grup s'havia plantejat. Davant d'això pot actuar de dues maneres:

a) La intervenció directa mitjançant el discurs moral per a assenyalar les conductes que han de ser modificades i explicar-ne els motius. Aquest tipus d'intervenció sol ser efectiva en l'etapa infantil, com s'ha dit en capítols anteriors, però molts cops no ho és amb adolescents o joves, ja que aquest tipus de discurs no els convenç de la necessitat de modificar aquestes conductes, perquè no tenen consciència que això sigui necessari; així doncs s'atacaran entre ells o atacaran l'animador però, en qualsevol cas, no modificaran la conducta.

b) La demostració que determinades conductes provoquen uns resultats, per la qual cosa si ens semblen positius per al grup hauríem de mantenir les conductes, mentre que si els entenem perjudicials hauríem de modificar aquestes conductes a fi de no tenir aquests resultats. Aquesta demostració és difícil de fer sobre la vida quotidiana del grup, ja que es barregen massa coses a més de la conducta que volem modificar –sentiments, emocions, experiències passades, tensions per altres motius, etc.–, i per això solem utilitzar les tècniques de simulació. Es tractaria de recrear situacions llunyanes a la vida quotidiana del grup en què s'hagin d'utilitzar les mateixes actituds que volem analitzar, per exemple la cooperació, la presa de decisions, la competitivitat, etc., i observar com viu el grup aquestes situacions per a poder fer després aquesta anàlisi demostrativa sobre els resultats de certes conductes i la conveniència de mantenir-les o modificar-les.

En aquest mòdul plantegem alguns exemples de simulacions per a treballar alguns aspectes de la vida grupal. Cal insistir que les simulacions en si mateixes no són importants, sinó que el que realment interessa, si volem aplicar-les a l'animació grupal, és analitzar-les.

La majoria de vegades cal que hi hagi observadors. Com que a l'animador li serà impossible observar la feina de tots els subgrups quan sigui un grup relativament nombrós, podem plantejar que aquest rol l'exerceixin membres del grup sempre que els expliquem clarament en què consisteix la seva funció. En aquest sentit, els hem d'ensenyar a distingir el que són fets i el que són judicis. Dir que un grup és molt cridaner durant un exercici és clarament un judici. Indicar que en tres moments del treball es parlava en veu alta (fins i tot es pot precisar l'hora) és un fet. L'anàlisi de les simulacions es fa a partir de les anotacions dels observadors i ha d'acabar amb una referència a les conductes reals del grup semblants a les que s'han viscut en la simulació.

Reflexió

En quins moments, edats o grups l'animador, quan no s'aconsegueixen els objectius, hi ha d'intervenir directament o mitjançant la demostració?

Els observadors ajuden a millorar els processos del grup

Cal ensenyar a distingir fets de judicis als observadors d'un grup.

El grup defineix la seva manera de ser mentre hi sorgeixen alguns conflictes. La majoria dels grups passen en algun moment per un conflicte que en realitat és un signe de creixement que els porta, en la majoria dels casos, a modificar estructures o rols. Davant del conflicte grupal, que ja hem vist en el mòdul 2, els grups solen actuar de dues maneres diferents:

- a) Hi ha grups que tendeixen a amagar el conflicte. Són temes dels quals no parlen, encara que en són conscients. En aquests casos, el conflicte sol esclatar quan ningú no ho espera i amb més virulència.
- b) Hi ha grups que aborden els conflictes i els intenten resoldre amb el diàleg i la implicació personal dels membres.

Un grup que ha definit la seva manera d'organitzar-se i ha resolt els conflictes que han anat sorgint entra en una fase d'eficiència grupal, en la qual la dimensió productiva arriba als nivells més elevats, mentre que el grup se sol assentar sobre un camp social força espès, fruit de les intenses relacions entre els membres. És el moment de màxim rendiment del grup i en aquesta etapa l'educador ha de recordar al grup els seus objectius i proporcionar-li instruments adequats per a mantenir el rendiment.

Exemple

A la pel·lícula *Historias del Kronen*, de Montxo Armendáriz (1995), els protagonistes van entrant en un conflicte que serà decisiu en el seu procés grupal.

Joves, sexe, drogues i mort als carrers de Madrid. Kronen és la cerveseria on es reuneix un grup de joves amb poques expectatives i que aprofiten la nit per a viure les seves aventures. Qualsevol plaer, la velocitat, el sexe o les drogues els poden portar al límit, fins que una dramàtica nit la tragèdia els canvia la vida.

Si bé la dimensió productiva és la més intensa en aquesta etapa, no hem d'oblidar que la cohesió del camp social establerta sobre les relacions i les comunicacions dels membres del grup és la base d'aquesta productivitat. Per això durant aquestes etapes l'animador grupal ha de treballar les dues dimensions (relacional i productiva), per la qual cosa aquí plantejarem exemples d'exercicis per a totes dues.

Són moltes les conductes grupals que es poden treballar en aquesta etapa, o bé per a motivar-ne la modificació, o bé per a animar-ne i reforçar-ne la permanència. En les pàgines següents presentem una selecció de tècniques grupals per a treballar els aspectes més rellevants en aquesta etapa, com són els següents:

Aspectes rellevants que cal treballar:

- Organització grupal
- Cooperació
- Presa de decisions
- Anàlisi de l'eficàcia grupal
- Tècniques polivalents per a analitzar els canvis organitzatius del grup en tasques complexes
- Creativitat
- Agilitació de la comunicació
- Equips de treball
- Competitivitat
- Percepció de la imatge del grup

2. Tècniques per a l'etapa de producció grupal

2.1. L'incendi del bosc

	1. L'incendi del bosc
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar la capacitat d'organització grupal en tasques de cooperació • Observar les actituds que afavoreixen i dificulten la cooperació • Estudiar les repercussions dels estils de comunicació en tasques de cooperació grupal
Etapa grupal	Definició de l'estil grupal
Nre. participants	Grups entre 6-10 persones
Edat idònia	A partir de l'adolescència
Durada	90 minuts
Lloc adequat	Sala àmplia o exterior. És convenient que tinguin possibilitat d'utilitzar una pissarra o un paper continu, o almenys una taula. Convé que els grups treballin en llocs diferents
Materials	Folis o paper continu, retoladors
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	M. Pallarés (1977). <i>El misterio del secuestro, El Misterio del cajero</i> . P. Simon i L. Albert (1975). <i>Resolución de un problema</i> . J. M. Senent (2009). <i>El caso del barco desviado</i> .
Actituds potenciades	Organització grupal, interacció, comunicació interpersonal, cooperació
Descripció	<p>1) Es presenta l'activitat llegint les informacions comunes i recordant els objectius que té.</p> <p>2) S'insisteix en la consigna següent: "La vostra feina consistirà a":</p> <p>a) Dibuixar un mapa de la zona amb les informacions rebudes que reflecteixi tots els accidents geogràfics esmentats.</p> <p>b) Decidir qui, entre els detinguts per la Guàrdia Civil, té més probabilitat de ser l'autor de l'incendi.</p> <p>Per a això, cada membre del grup tindrà unes informacions que els companys ignoren. Podran fer públiques aquestes informacions quan s'ajudi a fer avançar el treball grupal i podran reservar-les fins al moment que considerin oportú, si entenen que la discussió del grup no té res a veure amb les informacions que tenen. Disposen de 45 minuts.</p> <p>3) Es reparteixen les informacions generals i les particulars a cada membre del grup.</p> <p>4) Es proporcionen fulls i colors, o bé guixos de colors.</p> <p>5) L'animador es reuneix amb els observadors, els distribueix per grups i els indica el treball esperat marcant dues línies d'observació: la primera consistiria a anotar cada 5 minuts el progrés del treball i la segona a observar els diferents rols que apareixen en el grup: coordinador, secretari, silenciosos, etc.</p> <p>6) Al cap de 45 minuts es fa una ronda per a veure la situació dels grups. Segons l'edat i la implicació o no en el treball es pot allargar 15 minuts més.</p> <p>7) Un cop s'ha acabat, es fa l'anàlisi com s'assenyala en l'apartat següent.</p> <p>8) L'exercici s'ha d'acabar amb l'explicació de la solució.</p> <p>9) Es fa una transferència de les conductes analitzades i dels seus resultats a la vida quotidiana del grup.</p>
Explotació pedagògica	<p>En l'anàlisi de la simulació s'actuarà de la manera següent:</p> <p>1) Els observadors llegeixen el seu informe, que és matisat pels membres del grup observat.</p> <p>2) L'animador, recollint les diferents observacions, remarca quins rols i quines conductes han aparegut durant el treball i quines conseqüències han tingut.</p> <p>3) Es refereixen aquestes conseqüències a la tasca que havia de fer el grup, i es mostra quines l'han afavorit i quines l'han dificultat.</p> <p>4) Es transfereixen les conductes analitzades a la situació del grup en la vida real, i s'analitza si apareixen les mateixes conductes i es remarca la necessitat d'evitar les que han dificultat el treball i d'insistir en les que l'han afavorit.</p>

1. L'incendi del bosc	
Observacions	Per a l'anàlisi, no importa que el grup no hagi acabat la feina, ni tan sols el resultat que ha tingut. El que ens interessa és com l'ha fet.

L'incendi del bosc

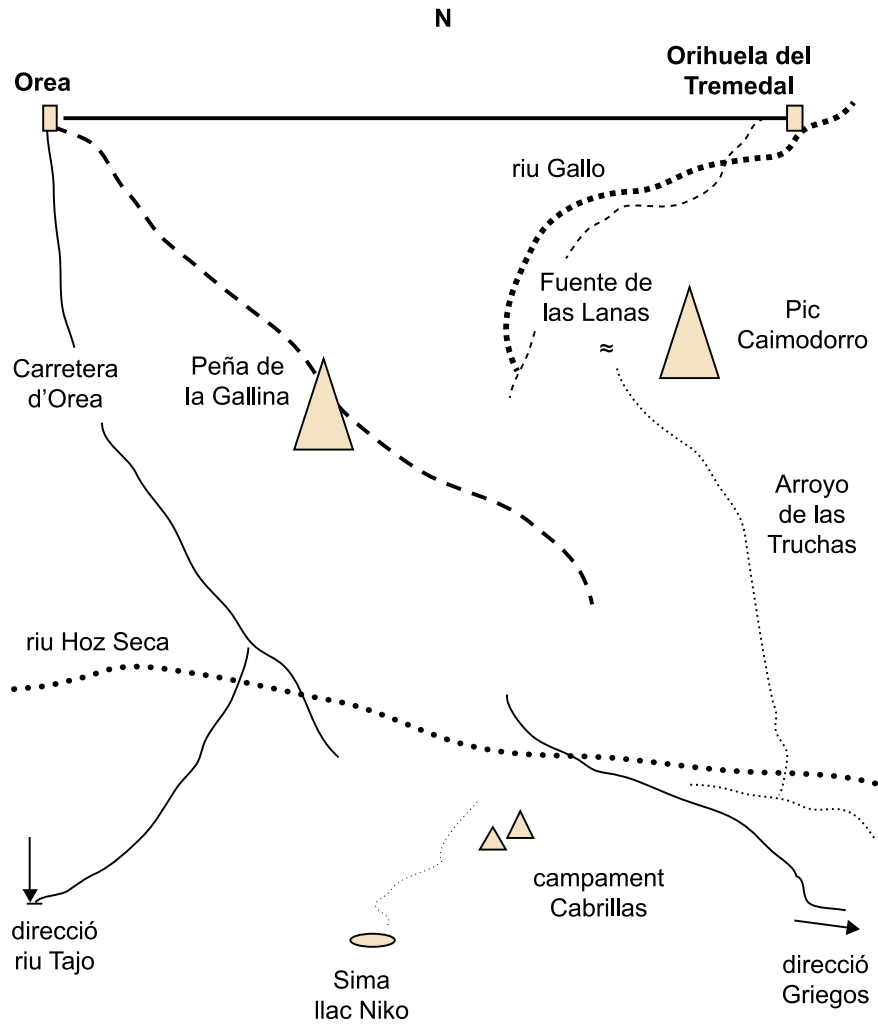
A la zona situada entre el pic Caimodorro i la Peña de la Gallina, al cor dels Montes Universales, hi ha hagut un incendi forestal. Afortunadament no s'ha cremat gaire superfície perquè els mitjans aeris hi han intervingut molt de pressa, però la Guàrdia Civil sospita que el foc ha pogut ser intencionat perquè en aquesta zona mai hi havia hagut incendis i, per això, ha posat en marxa un operatiu per a descobrir els responsables. Hi ha sis persones sospitoses, quatre homes i dues dones, perquè van ser vistes en aquests paratges. La vostra feina consistirà a determinar qui dels sis sospitosos és amb més probabilitat el responsable de l'incendi.

Informacions per als participants en l'exercici

- 1) L'incendi s'ha produït en una zona propera a l'Arroyo de las Truchas, que des de la Fuente de las Lanás i separant el pic Caimodorro i la Peña de la Gallina desemboca al riu Hoz Seca.
- 2) Just un dia abans de l'inici de l'estiu, es va veure un jove i el seu gos recórrer en un tot terreny el camí que va fins a Orea per la Peña de la Gallina.
- 3) En Marcos, un jove arquitecte, va llogar un cavall el dia 20 al matí a l'alberg El Autillo. No va tornar aquella nit, pel que van suposar que, com altres vegades, havia acampat a la muntanya.
- 4) Dos dies abans de l'incendi, una parella d'excursionistes, en Joan i la Manuela, van fer una excursió des del campament Cabrillas, al costat del riu Hoz Seca, fins a Orihuela del Tremendal seguint el que camí que remunta l'Arroyo de las Truchas fins a la Fuente de las Lanás.
- 5) Orea és un poble de Guadalajara a uns 6 km al nord de la Peña de la Gallina.
- 6) La Manuela va sopar la nit del 20 de juny a l'alberg El Autillo, al costat del riu Hoz Seca, a uns 2 km del campament Cabrillas.
- 7) Veïns d'Orihuela van comentar que a primera hora del 21 de juny un jove foraster de cabells llargs i morenos, va agafar l'autobús cap a Terol.
- 8) El riu Gallo neix sota la glacera volcànica situada a les altes prades properes a la Fuente de las Lanás i en direcció nord-est es dirigeix a Orihuela.
- 9) En Mac és un jove solitari, amant de la naturalesa, que amb la seva gossa Jana s'ocupa del manteniment del campament Cabrillas.
- 10) L'Hilario és un pastor de vaques que cada any, al final de la primavera, porta el seu ramat des d'Extremadura fins a les prades properes al riu Hoz Seca. El dia 21 al matí va veure el fum de l'incendi i va haver de fer baixar les vaques pel camí que, seguint el riu Gallo, porta a Orihuela.

- 11) Sembla que l'incendi es va produir a partir d'una cosa que va encendre un bardissar sec. La persona responsable es va espantar perquè no el va poder apagar i va fugir en sentit contrari a les flames.
- 12) Orihuela del Tremendal és un poble de la província de Terol, a 6 km a l'est d'Orea per on passa el riu Gallo, uns 5 km després del seu naixement.
- 13) El dia 21 bufava un vent del sud càlid.
- 14) L'incendi es va iniciar el 21 de juny al matí i van aconseguir apagar-lo abans del vespre.
- 15) Poc després de veure el fum de l'incendi, l'Hilario va veure passar una moto de trial conduïda per una noia per la pista de terra que des de la Peña de la Gallina condueix cap a Orea.
- 16) La Jana és una gossa de raça Sant Bernat que coneix bé aquestes muntanyes.
- 17) En Joan és un jove estudiant de biologia que sol portar els cabells recollits en una cua.
- 18) La noia que va sopar a El Autillo, durant el matí següent va fer un llarg passeig i va trobar la Jana i el seu amo asseguts a la vora de la Sima i del petit llac Niko, a uns 500 m al sud del campament Cabrillas.
- 19) El campament Cabrillas és a 6 km al sud d'Orea, proper a l'alberg El Autillo i a la desembocadura de l'Arroyo de las Truchas, a uns 100 m al sud del riu Hoz Seca.
- 20) La noia enamorada del pastor té una moto de trial amb la qual recorre les muntanyes properes.
- 21) Des de poc després de l'alba del dia 21, un home pescava al riu Hoz Seca, uns 300 m més avall de la desembocadura de l'Arroyo de las Truchas. Interrogat per la Guàrdia Civil va indicar que per allà no hi va passar ningú.
- 22) A la tarda del 21, el pastor de vaques va preguntar a la seva enamorada on havia estat en comprovar que tenia les rodes de la moto plenes de cendra.
- 23) Un dels helicòpters que intervenia en l'extinció de l'incendi va declarar que havia vist un genet pel camí que remunta el riu Hoz Seca, uns 2 km abans de l'Arroyo de las Truchas.
- 24) El riu Hoz Seca neix a uns 6 km a l'est de la desembocadura de l'Arroyo de las Truchas.
- 25) En Marcos és un jove arquitecte que es refeia als Montes Universales de l'estrès dels últims exàmens.
- 26) La Pilar, una noia d'Orea, està enamorada d'un pastor que va conèixer fa dos anys quan va venir amb el seu ramat des d'Extremadura.

Mapa de la zona de l'incendi del bosc

Solució

En Marcos és l'únic que no té coartada.

2.2. El cas del vaixell desviat

	2. El cas del vaixell desviat
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar la capacitat d'organització grupal en tasques de cooperació • Observar les actituds que afavoreixen i dificulten la cooperació • Estudiar les repercussions dels estils de comunicació en tasques de cooperació grupal
Etapa grupal	Definició de l'estil grupal
Nre. participants	Grups entre 6-10 persones
Edat idònia	A partir de l'adolescència
Durada	60 minuts
Lloc adequat	Sala àmplia o exterior. És convenient que puguin utilitzar una pissarra o un paper continu, o almenys una taula. Convé que els grups treballin en llocs diferents.

2. El cas del vaixell desviat	
Materials	Folis o paper continu, retoladors
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	M. Pallarés (1977). <i>El misterio del secuestro, El Misterio del cajero</i> . P. Simon i L. Albert (1975). <i>Resolución de un problema</i> . J. M. Senent (2009). <i>El incendio del bosque</i> .
Actituds potenciades	Organització grupal, interacció, comunicació interpersonal, cooperació
Descripció	<ol style="list-style-type: none"> 1) Es presenta l'activitat llegint les informacions comunes de l'exercici indicat a continuació i recordant els objectius de l'activitat. 2) S'insisteix en la consigna següent: "La vostra feina consistirà a decidir qui, entre els detinguts per la policia, té més probabilitat de ser el segrestador". Per a això, cada membre del grup tindrà unes informacions que els companys ignoren. Podran fer públiques aquestes informacions quan entenguin que s'ajuda a fer avançar el treball grupal i podran reservar-les fins al moment que considerin oportú, si entenen que la discussió del grup no té res a veure amb les informacions que tenen. Disposen de 30 minuts. 3) Es reparteixen les informacions generals i les particulars a cada membre del grup. 4) L'animador es reuneix amb els observadors, els distribueix per grups i els indica el treball esperat marcant dues línies d'observació: la primera consistiria a anotar cada 5 minuts el progrés del treball i la segona a observar els diferents rols que apareixen en el grup: coordinador, secretari, silenciosos, etc. 5) Al cap de 30 minuts es fa una ronda per a veure la situació dels grups. Segons l'edat i la implicació o no en el treball, es pot allargar 15 minuts més. 6) Un cop acabat, es fa l'anàlisi com s'assenyala en l'apartat següent. 7) L'exercici s'ha d'acabar amb l'explicació de la solució. 8) Es fa una transferència de les conductes analitzades i dels seus resultats a la vida quotidiana del grup.
Explotació pedagògica	<p>En l'anàlisi de la simulació s'actuarà de la manera següent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Els observadors llegeixen el seu informe, que és matisat pels membres del grup observat. 2) L'animador, recollint les diferents observacions, remarca quins rols i conductes han aparegut durant el treball i quines conseqüències han tingut. 3) Es refereixen aquestes conseqüències al treball que havia de fer el grup, i es mostra quines l'han afavorit i quines l'han dificultat. 4) Es transfereixen les conductes analitzades a la situació del grup en la vida real, i s'analitza si apareixen les mateixes conductes i es remarca la necessitat d'evitar les que han dificultat el treball i d'insistir en les que l'han afavorit.
Observacions	Per a l'anàlisi, no importa que el grup no hagi acabat la feina, ni tan sols quin resultat ha tingut. El que ens interessa és com l'ha fet.

El cas del vaixell desviat

Un vaixell que feia la ruta entre Marsella i Ajaccio (Còrsega) va ser segrestat després que el segrestador retingués i amenacés el seu capità amb fer esclatar una bomba que portava a sobre. El vaixell va ser desviat al port de Maó (Menorca), on el segrestador va poder fugir llançant-se a l'aigua a prop del port.

Els passatgers no el van veure mai de prop i només el capità i alguns membres de la tripulació ho van fer, encara que portava una mitja al cap que li deformava els trets. Portava roba ampla i grossa i sempre es va comunicar amb notes escrites.

A partir de la descripció general que la tripulació va fer del segrestador, la policia va elaborar un retrat robot i el dia següent del segrest a la tarda va detenir vuit persones per a interrogar-les (quatre homes i quatre dones) perquè responien a grans trets a aquest retrat.

La vostra feina serà decidir qui dels detinguts per la policia té més probabilitat de ser el segrestador. Per a això, cada membre del grup tindrà unes informacions que els companys ignoren. Aquestes informacions podran ser fetes públiques quan entengueu que s'ajuda a fer avançar el treball grupal i les podreu reservar fins al moment que considereu oportú, si enteneu que la discussió del grup no té res a veure amb les informacions que teniu.

El temps previst per a fer aquest treball és de 30 minuts. Al grup hi haurà un observador que prendrà notes per a utilitzar-les en l'anàlisi de l'exercici. Aquesta persona no participa en el treball ni hi pot intervenir aportant cap tipus d'informació.

Informacions per als participants en l'exercici

- 1) El vaixell va arribar al port de Maó la nit del 23 de juny.
- 2) Un grup de joves que celebrava la nit de Sant Joan a la platja del Turonet va trobar roba bona i poc usada tota xopa.
- 3) En Carles Ferris és un biòleg menorquí especialitzat en tortugues marines. Durant l'última setmana de juny, pernocta a la platja del Turonet esperant l'eclosió dels ous. La matinada del dia 24, va veure una persona que sortia del mar.
- 4) La Sheila Abderramiz és una pintora que, des de l'alba del dia 24, pintava una aquarel·la marina, instal·lada sobre les roques que envolten la platja del Turonet. Quan la policia la va interrogar, va contestar que no havia vist res estrany durant aquell matí.
- 5) La Luciana Tomassi i la Mariella Linati són dues amigues de l'Alguer (Sardenya) que tornaven a casa en el vaixell, via Còrsega. Quan el vaixell es va aturar a Maó, van anar a visitar les seves ties i cosins, que viuen en aquesta ciutat, i van desembarcar per primera vegada en aquesta illa a primera hora del matí.
- 6) En Paco Gisbert és un jove valencià que s'ha traslladat a Maó per a visitar la seva xicota. El dia 24 al matí va dinar al bar Ca Sento, on va coincidir amb en Jean Claude Benoit, un marsellès dedicat al contraban de tabac, vell conegut de la policia.
- 7) L'Elisabet Capdevila, estudiant de botànica, recorre les platges menorquines analitzant els diversos tipus d'algues. La nit de Sant Joan va sopar uns entrepans a la platja amb en Carles Ferris, a qui va conèixer a la facultat.
- 8) En Jean Claude Benoit havia estat detingut a Aix-en-Provence en els últims sis mesos, i ara estava en llibertat provisional a l'espera de judici; s'havia de presentar als jutjats cada setmana.
- 9) La persona que va segrestar el vaixell té els cabells morens, els ulls negres i la pell colrada pel sol del Mediterrani.
- 10) La Sheila Abderramiz viu a prop del port. Al seu barri és molt popular entre els nens, a qui dóna l'lamina. La setmana passada la van trobar a faltar, ja que, quan la van anar a buscar a la tarda, no la van trobar cap dia.
- 11) La Mariella Linati és morena amb ulls negres, habitualment ocults amb unes grans ulleres.
- 12) La família de la Luciana Tomassi es va alegrar molt de veure-la, ja que només la coneixien per fotografies. Als seus cosins els va fer gràcia l'accent que tenia quan parlava català.
- 13) La platja del Turonet té una part de sorra fina i una altra de penya-segats que amaguen algunes grutes marines, en un altre temps refugi de pirates.
- 14) L'amo del bar Ca Sento va comentar amb la seva dona que feia falta netejar a fons el bar, ja que se sentia força olor de salnitre.

15) La xicota d'en Paco Gisbert havia estat força inquieta, ja que el dia 21 va trucar a casa d'en Paco a Xilxes (Castelló) i els seus pares li havien dit que feia una setmana que havia marxat per anar a visitar-la, però ella no n'havia tingut notícies.

16) En Carles Ferris havia quedat amb l'Elisabet Capdevila a casa seva, la nit del dia 22, per a comentar un article que volien publicar en una revista científica. Ella el va esperar durant dues hores però ell no va aparèixer, cosa que va estranyar els seus pares, ja que tenia fama de ser molt formal.

17) La xicota d'en Paco l'havia notat molt nerviós cada vegada que havien parlat en les últimes setmanes. Quan li van preguntar a en Paco, sempre va donar respostes molt vagues.

18) En Pepe *El Farero* s'encarregava del manteniment del far de l'illa del Drac, situat a la sortida del port de Maó. La tarda del dia 23 va estar revisant el mecanisme del far.

19) Quan l'Elisabet va preguntar a en Carles per què no s'havia presentat a la cita prevista, li va dir que havia estat pendent d'uns nius i que no l'havia pogut avisar perquè s'havia quedat sense bateria al mòbil.

20) Durant la setmana anterior a Sant Joan, la Sheila havia visitat els seus pares a Lió. Va arribar a l'aeroport de Palma, la tarda del 23, just a temps d'agafar l'últim ferri a Maó.

21) Al barri del port de Maó sempre s'ha sospitat dels contactes d'en Pepe *El Farero* amb la màfia.

22) Just a mitjan juny, en Paco i en Jean Claude havien intentat robar un carregament de tabac d'una barca del Roine. Descoberts per la tripulació, van fugir i van ser perseguits per la policia. Van decidir separar-se i trobar-se a la festa de Sant Joan a Menorca, on en Paco esperava allotjar-se en una masia propietat de la seva xicota.

23) En Paco Gisbert es queixava sempre que, com que era pèl-roig, li era impossible passar desapercebut. Per això es va tenyir de negre.

24) El dia 24 al matí, la policia va trobar una llanxa a la deriva amb un paquet de 50 kg de marihuana, a prop del far de l'illa del Drac.

25) En Paco va estar contractat com a instructor de busseig en un iot que viatjava de les Columbretes a Menorca, la setmana del 16 al 23 de juny, i que arribava al port de Maó l'últim dia a la tarda.

Solució

En Jean Claude Benoit és l'únic que no té coartada.

2.3. Perduts a la lluna

	3. Perduts a la Lluna
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar la manera com es prenen decisions al grup i com repercuteix això en l'eficàcia grupal • Estudiar la implicació de cada membre del grup en la presa de decisions • Determinar els factors del treball grupal que n'afavoreixen o en dificulten l'eficàcia
Etapa grupal	Definició de l'estil grupal
Nre. participants	Grups entre 6-10 persones
Edat idònia	A partir de l'adolescència
Durada	60 minuts. (5 per a elaborar la llista personal, 25 de treball de grup, 10 de càlculs i 20 d'anàlisi)
Lloc adequat	Sala de treball, si és possible amb una taula. És convenient que els grups treballin en llocs diferents.
Materials	Folis i la fitxa de l'exercici

3. Perduts a la Lluna	
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	La NASA (Simon, 1975, Antons, 1982, Pallarés, 1977, etc.). És un dels exercicis més utilitzats en la dinàmica de grups.
Actituds potenciades	Organització grupal, comunicació interpersonal, presa de decisions, flexibilitat, consens, dialèctica
Descripció	<ol style="list-style-type: none"> 1) Es reparteix a cada membre del grup la fitxa de l'exercici. Es llegeixen les informacions generals i es demana que treballin individualment (vegeu la fitxa). 2) Es formen els grups perquè tornin a fer una altra llista, però aquesta vegada ha de ser per consens; fins que tothom no està d'acord que un objecte va en un lloc, no es discuteix quin va al lloc següent. 3) S'estableix un observador en cada grup. 4) Acabat l'exercici s'avisava l'animador i es fan els càlculs assenyalats (vegeu la fitxa). 5) Una vegada fets els càlculs s'anoten en el quadre col·lectiu tal com indica l'animador. 6) Acabat el treball, es fa l'anàlisi com s'assenyala en l'apartat següent. 7) L'exercici s'ha d'acabar amb l'explicació de la solució. 8) Es fa una transferència de les conductes analitzades i dels seus resultats a la vida quotidiana del grup.
Explotació pedagògica	<p>En l'anàlisi de la simulació s'actuarà de la manera següent:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Els observadors llegeixen el seu informe, que és matisat pels membres del grup observat. 2) Cada grup analitza quin ha estat el resultat, partint de l'índex d'eficàcia i analitzant si la millora del treball de grup (habitualment l'eficàcia és positiva, però, compte, perquè l'índex també pot ser negatiu) ha afectat tots els membres del grup o només alguns. 3) A partir d'aquí, s'analitza quines conductes, respecte a la presa de decisions, han facilitat l'eficàcia del grup i quines l'han dificultat. 4) Es transfereixen les conductes analitzades a la situació del grup en la vida real, s'analitzen si apareixen les mateixes conductes i s'insisteix en la necessitat d'evitar les que han dificultat el treball i d'insistir en les que l'han afavorit.
Variants	<ul style="list-style-type: none"> • Cada subgrup pot fer l'anàlisi amb l'ajuda de l'animador general de l'exercici. En aquest cas s'aconsegueix personalitzar molt més. • Si no hi ha hagut observador en cada grup, l'anàlisi es fa a partir de la taula de puntuacions final. En aquest cas no és possible personalitzar l'anàlisi de les conductes.
Observacions	<p>En l'anàlisi, cal insistir més en la millora de l'eficàcia a partir de situacions en què es millori la puntuació de tots els membres del grup.</p> <p>Cal indicar que els astronautes porten vestits especials amb petits dipòsits per a aigua, menjar o oxigen, sempre que s'omplin convenientment.</p>

Perduts a la Lluna

Situació: Formeu part de la tripulació espacial d'una nau que ha sortit de la Terra en direcció a la Lluna, on té previst trobar-se amb una altra nau, tornar després a la Terra i caure al mar. Per causes tècniques, l'arribada a la Lluna ha estat molt brusca, i s'ha produït a 350 km del lloc inicialment previst (sempre a la cara il·luminada de la lluna), on hi ha l'altra nau i un laboratori lunar. Els astronautes, a fi d'assegurar la supervivència, decideixen iniciar una marxa cap a la base lunar, però, abans, ordenen els objectes que queden a la nau en bon estat segons la utilitat que tenen per a la situació en què es troben. Aquesta llista la fareu individualment en primer lloc; després la fareu en grup, i decidireu per votació sense cap discussió, finalment la fareu en grup per acord de tots

els membres, de manera que mentre no s'aconsegueixi aquest acord no podeu passar a discutir l'element següent.

Objectes	Ind.	Grup		NASA	Dif. ind.	Dif. grup	
		Vot.	Con.			Vot.	Con.
1) Una brúixola							
2) Una estufa portàtil amb bateria solar							
3) Píndoles alimentàries concentrades							
4) Un paracaigudes de seda							
5) Un aparell de ràdio FM (transmissor-receptor) amb bateria solar							
6) Dipòsits portàtils d'oxigen							
7) Una balsa pneumàtica							
8) Una farmaciola amb agulles hipodèrmiques							
9) 50 litres d'aigua							
10) Llançadors elèctrics de bengales lluminoses							
11) Una capsa de llumins							
12) 20 kg de llet en pols							
13) Un mapa del firmament vist des de la Lluna							
14) Unes pistoles amb bateria elèctrica							
15) Una corda de niló de 50 m							
TOTAL							

Anàlisi de les dades

1) Calculeu la diferència entre el llistat de la NASA que us haurà proporcionat el coordinador i els vostres llistats en cada un dels objectes. Sumeu les diferències respecte a la llista individual i la grupal, sempre en termes absoluts. Això constituirà la vostra puntuació individual i grupal.

2) Feu la mitjana de les diferències individuals (puntuacions individuals), sumant les de cada un i dividint el resultat pel nombre de membres del grup.

3) Per a fer el càlcul de l'eficàcia grupal, apliqueu la fórmula següent:

$$E = \frac{(\text{Mitjana dif. ind.} - \text{dif. grup}) \times 100}{112}$$

Repetiu aquesta fórmula utilitzant la puntuació del grup per votació i per consens. Obtingreu dos resultats d'eficàcia (per votació i per consens).

4) Escriviu en el quadre (vegeu el model de sota) la puntuació individual més baixa i la més alta del vostre grup, la mitjana de les puntuacions individuals, la puntuació de grup i el percentatge d'eficàcia grupal, i el temps que ha necessitat el grup per a fer el treball.

Quadre de puntuacions finals

Grups	A	B	C	D
Temps del treball grupal				
Puntuació individual més alta				
Puntuació individual més baixa				
Mitjana de les puntuacions individuals				
Puntuació del grup per votació				
Puntuació del grup per consens				
Eficàcia grupal per votació %				
Eficàcia grupal per consens %				

Solució

Segons indiquen Simon i Albert, en exposar aquest exercici en la seva edició de 1975, es va demanar a un dels instituts de la NASA la solució raonada de l'exercici. Aquesta és la proposta que van remetre.

Objectes	Lloc	Raons
1) Una brúixola	14	És inútil, ja que com que el volum de la Lluna és vuit vegades més petit que el de la Terra, la seva càrrega magnètica no és idèntica, i per tant no assenyalà el nord.
2) Una estufa portàtil amb bateria solar	13	És inútil, perquè pesa, els astronautes porten vestits aïllants i a la cara il·luminada no fa fred.
3) Píndoles alimentàries concentrades	4	Les necessiten per a mantenir les forces després d'assegurar la supervivència.
4) Un paracaigudes de seda	8	És un gran tros de tela i pot servir per a protegir-se del sol, del vent, per a fer paquets, etc.
5) Un aparell de ràdio FM (transmissor-receptor) amb bateria solar	5	Encara que no és possible utilitzar la ràdio FM en aquesta distància, serà fonamental quan s'apropin (o ho facin també els que són a la base lunar) a uns 100 km.
6) Dipòsits portàtils d'oxigen	1	Imprescindible per a assegurar la supervivència.
7) Una balsa pneumàtica	9	Encara que com a barca no serveix per a res, és un element de transport d'objectes o persones ferides.
8) Una farmaciola amb agulles hipodèrmiques	7	Les agulles no serveixen per a res, però les altres píndoles de la farmaciola es poden utilitzar com les del menjar.
9) 50 l d'aigua	2	Després de l'oxigen és el més imprescindible per a assegurar la supervivència.
10) Llançadors elèctrics de bengales lluminoses	10	Tenen un efecte propulsor si usem la retropropulsió de la pistola llançadora de coets (que, per la gravetat de la Lluna, serà 8 vegades superior que a la Terra). Pot servir per a ajudar a saltar una esquerdada.
11) Una capsa de llumins	15	Com que no hi ha oxigen, no s'encendrien.
12) 20 kg de llet en pols	12	És pràcticament inútil. Pesa i necessita aigua, i en tenim poca.

Objectes	Lloc	Raons
13) Un mapa del firmament vist des de la Lluna	3	Encara que el mapa és del firmament, és l'únic instrument d'orientació que hi ha.
14) Unes pistoles amb bateria elèctrica	11	La mateixa utilitat que els llançadors de bengales lluminoses però amb menys intensitat.
15) Una corda de niló de 50 m	6	Han de caminar per un terreny irregular, per la qual cosa la corda és un element de seguretat, de subjecció, etc.

2.4. Passeig dels Esquirols

4. Passeig dels Esquirols	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar la capacitat d'organització grupal en activitats que impliquin canvis organitzatius durant la seva execució • Analitzar la comunicació entre els membres del grup en situacions competitives • Observar les actituds que afavoreixen i dificulten la cooperació en tasques complexes
Etapa grupal	Definició de l'estil grupal o eficàcia
Nre. participants	Grup de 30 a 50 persones en subgrups de 4-6 membres
Edat idònia	A partir de 10 anys
Durada	Dues hores (20 minuts de preparació, 1 hora de desenvolupament, 15 minuts d'elaboració del plànol i 25 minuts d'avaluació)
Lloc adequat	Sala àmplia o exterior. Si es fa en un espai interior, els grups han de poder moure's lliurement per espais oberts (l'edifici, altres sales, passadissos, etc.)
Materials	<ul style="list-style-type: none"> • Una plantilla buida del Passeig dels Esquirols per a cada grup • 4 informacions de l'exercici per grup (totes estaran disponibles per a tots els grups que hi hagi) • Una còpia de la solució de l'exercici per equip (es lliurarà al final) • Bon humor, enginy i ganes de treballar en equip
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	C. Lobato (1984). <i>La Avenida de los Tilos</i> .
Actituds potenciades	Organització grupal, interacció, comunicació interpersonal, cooperació, flexibilitat organitzativa, cohesió grupal, esforç

	4. Passeig dels Esquirols
Descripció	<p>1) Treballs previs: establir els coordinadors (almenys dos), imprimir i retallar les informacions, ubicar els equips a la sala o sales.</p> <p>2) Els coordinadors conviden el grup a fer un exercici de comunicació i cooperació grupal que només requereix ganes i bon humor.</p> <p>3) Es divideix el gran grup en equips de 4-6 persones.</p> <p>4) El coordinador informa que l'objectiu de l'exercici és confeccionar el plànol del Passeig dels Esquirols que s'ha donat a cada equip. Per <i>confeccionar el plànol</i> s'entén que cal assenyalar qui viu o quina activitat es fa a cada número de l'avinguda.</p> <p>5) Per a confeccionar el plànol hi ha 40 informacions que assegurin que es pot fer amb èxit. No obstant això, és possible fer-lo amb menys informacions si es combinen adequadament.</p> <p>6) Cada equip té, al començament de l'exercici, 4 informacions o més (es divideixen les 40 informacions entre el nombre d'equips). Cal aconseguir-les, comprant-les als altres equips. Per a això s'actuarà de la manera següent:</p> <p>a) Cada equip, que tindrà deu còpies de cada una de les 4 informacions, escriurà al darrere del paper el número de la informació en mida gran. Les informacions sempre es mostraran pel costat d'aquest número.</p> <p>b) Els equips es quedaran una còpia de les seves informacions i posaran la resta en venda. Per a això organitzaran una parada de venda on sempre hi haurà d'haver una persona o dues. Cada informació tindrà un preu.</p> <p>c) El preu serà una cosa que els altres equips hagin de fer, aportar, escenificar, cantar, ballar, comptar, etc. Cada equip establirà la seva llista de preus, que no es podrà modificar una vegada comenci l'exercici. Està prohibit posar preus que impliquin canvi d'informacions.</p> <p>d) Per això, abans de començar l'exercici, tots els equips hauran posat els preus a les informacions que tenen en venda.</p> <p>e) Un cop s'hagi començat l'exercici, un membre o dos del grup hauran de ser a la parada de venda, mentre que la resta compra informacions i organitza el plànol.</p> <p>f) Per a comprar, es va a una parada de venda, es demana el número de la informació desitjada, el venedor n'indica el preu i quan es pagui satisfactòriament, el venedor lliura una còpia de la informació.</p> <p>7) Una vegada iniciat l'exercici, els equips s'organitzen per a aconseguir el màxim d'informacions i anar fent el plànol. Els coordinadors fan d'àrbitres i solucionen els dubtes que es plantegin segons el seu criteri.</p> <p>8) Passat el temps (uns 50-60 minuts) es tanca el temps de compravenda i els equips disposen de 15-20 minuts per a acabar el plànol.</p> <p>9) Després, el coordinador els passa una còpia de la solució i cada equip comprova els errors que ha fet.</p>
Explotació pedagògica	<p>Finalment, els equips comparteixen les preguntes següents:</p> <p>1) Com m'he sentit durant l'exercici?</p> <p>2) Hem tingut una organització adequada en l'equip? Com es podria millorar?</p> <p>3) M'he sentit còmode o incòmode durant l'activitat? Com jutjo la meua cooperació amb l'equip?</p> <p>4) Què destacaria en general de l'exercici? Per a quines situacions pot ser útil? Quins canvis proposaria?</p> <p>5) Hem resistit la temptació de fer trampes?</p> <p>Hi pot haver un breu compartir general sobre els sentiments viscuts i les dificultats superades.</p>
Observacions	<p>Quan l'exercici es faci amb adolescents, és fàcil que sorgeixin conflictes per diferents interpretacions sobre el pagament dels preus. Els coordinadors han d'arbitrar solucions que no poden ser discutides fins a l'avaluació de l'exercici.</p>

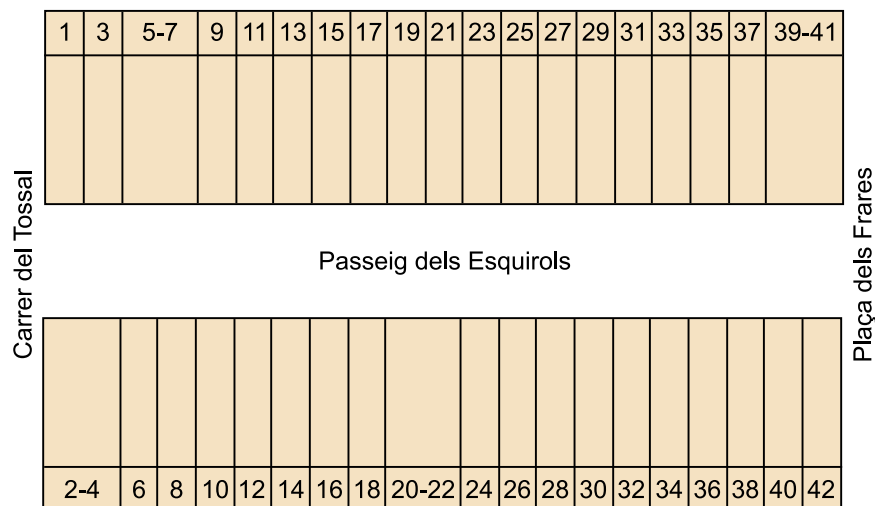
El passeig dels Esquirols

Informacions per als participants en l'exercici

1) El passeig dels Esquirols es troba al poble de l'Eliana (València). L'avinguda comença en l'encreuament amb el carrer del Tossal i finalitza en la plaça dels Frares.	21) Dos inmuebles del lado impar tienen doble extensión que las otras casas y por ello poseen dos números de calle.
2) En el costat imparell, l'avinguda te 41 números, encara que només hi hagi 18 immobles.	22) En el lado par de la avenida se halla la Parròquia dels Àngels. Es una construcció doble ancha que las demás, por lo que tiene dos números de calle. Hace chaflán con el Carrer del Tossal.
3) Vir Capdevila in undecimo domo habitat.	23) Vir Senent ubi medicinam excolere locus in vigesimo septimo domo est.
4) With the first number of this avenue, the bowling club is situated between Tossal street and the Esquirols Avenue face to The Angels Church.	24) The house, near Sedaví basket club, is empty. This building has the number thirty-two of that avenue.
5) El número 42 és el més alt dels pars. Fa cantonada amb la plaça dels Frares.	25) La Scuola primaria "9 d'octubre" si trova giusto in mezzo de la strada, nella parte delle case con numero par. Come la casa è molto grande ha due numero di via: venti e ventidue.
6) Una família ecuatoriana abita vicina alla scuola. Quasta familia ha quattro bambini chi vanno alla scuola benché il piu grande lavora qualche ore con il meccanico autista vicino.	26) La comisaría de policía, una casa doble más ancha que las otras, tiene los dos números impares más altos de la avenida y hace esquina con la plaça dels Frares.
7) Els Srs. Collverd viuen al costat del parc de bombers.	27) El parque de bomberos es una gran construcción, doble grande que la mayoría de las casas y con dos números de calle. Está situado cerca del carrer del Tossal, lo que facilita la salida de los camiones, justo enfrente de la zapatería y el huerto de naranjos que están en la otra parte de la calle.
8) Hay un huerto de naranjos cercado con una valla metálica al lado de la pastelería que, con el número 6, es contigua a la Parròquia dels Àngels. Su propietario presume de ser el comercio más antiguo de la calle.	28) Quatre botigues, un taller mecànic i un restaurant es troben en el costat dels números parells de l'avinguda.
9) Le cabinet medical du Dr. Senent se trouve à coté du Notaire.	29) En face de la maison vide, à l'autre coté de l'avenue, il y a une boutique de fleurs, déjà très près du carrefour avec la place dels Frares.
10) Le 42, le numéro le plus haut des pairs, correspond, à l'hotel de la Mer, qui se trouve en face de la Gendarmerie, au carrefour avec la Place dels frares. Sa patronne, Sra. Amparo, une des voisines plus anciennes de l'avenue, habite le 14, juste à coté du Cinéma de la Tardor.	30) Chinese restaurant is propriety of Mr. & Ms. Lu Saingyi. Habitually, they live in the house with the number 17 and the restaurant is situated in the previous building.
11) Iuvenes domus positum est iuxta Sedaví basket locum.	31) Hi ha un supermercat de la cadena Mercadona en el número 12 de l'avinguda.
12) El rector de la parròquia dels Àngels, Mariano Soriano, viu a la casa situada al costat del supermercat.	32) El director de la escuela suele marcar los horarios de entrada y salida por la hora del reloj de la fachada de la relojería contigua, justo al lado del cinema de la Tardor.
13) Jeniffer Morton, una jove estudiant anglesa, ha llogat la casa situada al costat de la notaria. Aquesta casa pertany als Mcwrite, una parella irlandesa que va arribar a la ciutat fa deu anys.	33) Los caseros de Jeniffer Morton viven en el número 33 de la avenida.
14) Una família venezolana, los Saldívar, viven al lado de la Comisaría de Policía, aunque algunos de los miembros de la familia visitan esas dependencias con frecuencia.	34) En el lado impar de la avenida hay cuatro edificios oficiales: el parque de bomberos, los juzgados, la notaría y la comisaría de policía.
15) Con frecuencia, los empleados de la tienda de licores amontonan las cajas de botellas consumidas en alguna de las habitaciones de la casa vacía, vecina a la tienda y cuyas llaves tienen.	35) El Cinema de la Tardor està situat enfront del restaurant xinès.

16) Jaume Capdevila, el jutge degà de la ciutat, viu en una gran mansió, just al costat de l'edifici dels jutjats.	36) Entre la casa del jutge degà i el parc de bombers hi ha un taller de ceràmica.
17) Una tienda de ropa vaquera abrió sus puertas recientemente en el número 19 de la avenida. Es un local muy frecuentado por jóvenes que aparcan las motos en el solar contiguo.	37) La notaria es troba entre la casa de l'estudiant anglesa i la consulta del Dr. Senent.
18) L'edifici de correus és una casa amb la façana pintada de groc i està situat en el número 36 de l'avinguda.	38) A la salida de los oficios evangélicos del templo, muchos de los asistentes se quedan a cenar en el restaurante mejicano anexo, que con el número 40 es una de las últimas casas de la avenida.
19) Una peluquería se halla situada en la mitad del lado impar de la calle. Alguna vez ha sido atracada por ladrones que entraron de noche por el solar contiguo.	39) Enfront de la perruqueria, a l'altre costat del carrer, viu una família equatoriana.
20) Los Ollaetegui, una familia vasca de Vitoria, se instalaron hace poco en el número 25 de la avenida, una casa cuyos propietarios son familia del dueño del Hotel de la Mar, situado al otro lado de la calle.	40) Dos dels immobles de l'avinguda estan dedicats al culte religiós, un de catòlic i l'altre evangèlic.

Plànol del passeig dels Esquirols

Solució

Plànol del passeig dels Esquirols

	1	3	5-7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39-41	
	BOWLING	Srs. Collverd	Parc de Bombers	Taller de ceràmica	Sr. Capdevila	Jutjats	Restaurant xinès	Sr. i Sra. Lu Saingyi	Botiga de roba texana	Solar buit	Perruqueria unisex	Família Ollaetegui	Consulta Dr. Senent	Notaria	Jennifer Morton	Sr i Sra. McWrite	Floristeria	Família Saldivar	Comissaria de Policia	
Carrer del Tossal	Passeig dels Esquirols																			Plaça dels Frares
	Parròquia dels Àngels	Sabateria	Hort de Tarongers	Mariano Soriano. Rector de la parròquia dels Àngels	Supermercat	Sra. Amparo	Cinema de la Tardor	Rellogeria	Escola de primària 9 d'octubre	Família equatoriana	Taller mecànic	Casal de Joves	Seu del Sedavi Basket Club	Casa buida	Botiga de licors	Edifici de correus	Temple evangèlic	Restaurant mexicà	Hotel de la Mar	
	2-4	6	8	10	12	14	16	18	20-22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	

2.5. Figures geomètriques

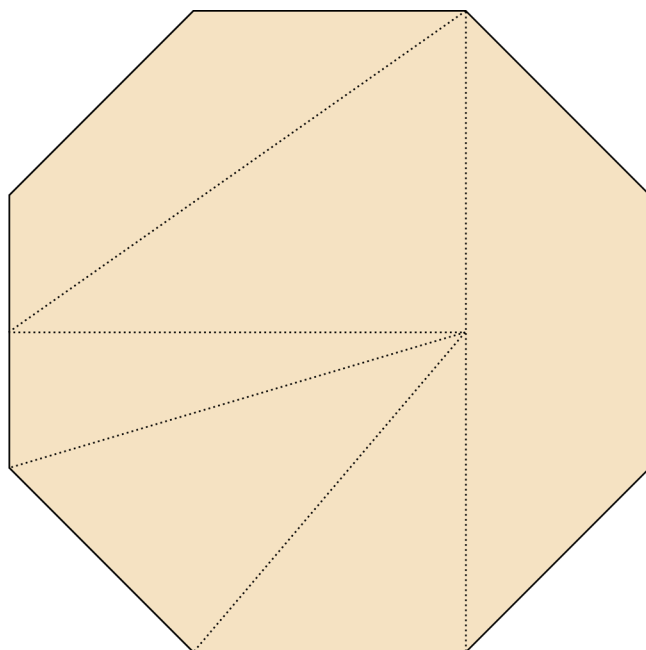
	5. Figures geomètriques
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Observar la funció de la comunicació no verbal en tasques de cooperació • Analitzar les actituds que afavoreixen i dificulten en els grups el treball de cooperació
Etapa grupal	Definició de l'estil grupal
Nre. participants	Grups de 6 persones
Edat idònia	A partir de l'adolescència
Durada	30 minuts (15 per a l'exercici i 15 per a l'anàlisi)
Lloc adequat	Sala àmplia amb una taula per a cada grup
Materials	Peces de l'octàgon, com s'indica en l'exercici
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervenció socioeducativa en grups</i> .
Exercicis anàlegs	R. Hostie (1984). <i>Rectángulos</i> . P. Simon i L. Albert (1975). <i>Cuadrados</i> . Antons, (1981). <i>Cuadrados</i> . Etc.
Actituds potenciades	Organització grupal, interacció, comunicació interpersonal no verbal, cooperació, percepció de les necessitats dels altres

	5. Figures geomètriques
Descripció	<p>1) Es formen equips de 6 membres, i es dona a cada persona un sobre amb 4 peces diferents de la seva figura i 2 de repetides.</p> <p>2) A l'equip hi haurà en total 6 figures geomètriques i el treball acabarà quan cada un tingui davant el seu octàgon construït.</p> <p>3) Una vegada distribuïdes les figures, recordeu les regles de l'exercici:</p> <p>a) No es pot parlar des del moment en què s'inicia.</p> <p>b) No està permès agafar peces d'un altre membre del grup.</p> <p>c) Es poden regalar peces a altres membres del grup a qui creiem que els pot interessar.</p> <p>d) No es poden assenyalar les peces que t'interessin d'altres companys, per tal que te les regalin.</p> <p>e) Quan una persona acabi la seva figura, pot ajudar de manera no verbal un altre membre del grup.</p> <p>4) Se'ls diu que tenen 15 minuts per a fer l'exercici i se'ls demana que obrin el sobre i es posin les peces al davant perquè els altres les puguin veure.</p> <p>5) S'inicia l'exercici i l'animador es fixa en les actituds i conductes que sorgeixen en cada grup.</p> <p>6) Quan tots els grups han acabat o ha passat el temps s'inicia l'avaluació, i es revisen les actituds que han sorgit en cada grup, fins a quin punt s'han respectat les regles i de quina manera les estratègies desenvolupades han afavorit o dificultat la cooperació.</p>
Explotació pedagògica	<p>L'animador haurà d'observar i analitzar en l'avaluació conductes com les que s'indiquen a continuació i establir la repercussió que tenen en el treball grupal de caràcter cooperatiu:</p> <p>1) Els que s'han despreocupat del treball, han repartit totes les seves peces i han esperat que acabessin els altres per a tenir la seva figura.</p> <p>2) Els que no han pogut reprimir l'ansietat, en veure una peça que els interessava i que tenia un company, i els l'han agafat.</p> <p>3) Els que han dubtat molt per a fer la figura, no han pogut regalar cap peça i han anat acumulant totes les que els anaven oferint els companys.</p> <p>4) Els que han acabat la seva figura i s'han despreocupat dels altres.</p> <p>5) Els que han acabat la seva figura i s'han posat a "fer" les dels altres sense que els importi el que pensaven o deien.</p> <p>6) Els que han trencat la comunicació no verbal...</p>
Observacions	<p>Per a l'anàlisi, importa menys que el grup no hagi acabat el treball. El que ens interessa és com l'ha fet. L'exercici es pot fer alhora amb diversos subgrups. Si són més de tres, és convenient que hi hagi observadors en cada un, ja que l'animador no podrà estar per tots alhora.</p>

Figures geomètriques

Materials per als participants en l'exercici

Retallar per les línies de punts.

2.6. La plàstica del grup

	6. La plàstica del grup
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Ser conscient de la imatge que es té del grup i dels rols dels seus membres • Intercanviar la imatge del grup amb els altres membres • Expressar i rebre sentiments de manera no verbal
Etapea grupal	Definició de l'estil grupal. Avaluació
Nre. participants	Grups de 6-8 persones
Edat idònia	A partir de l'adolescència
Durada	40 minuts (15 per a l'exercici i 25 per a l'anàlisi)
Lloc adequat	Sala àmplia amb una taula per a cada grup
Materials	Plastilina o argila
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos.</i>
Exercicis anàlegs	R. Hostie (1974). <i>Grupo escultórico.</i>
Actituds potenciades	Anàlisi, observació, sinceritat, comunicació no verbal
Descripció	<ol style="list-style-type: none"> 1) S'organitzen grups de sis persones o més que responguin als grups de treball o amistat habituals en el gran grup. 2) Cada grup rep un tros de plastilina, si és possible de colors diferents, i es demana que el divideixin en trossos iguals de manera que cada persona en tingui. 3) Es demana a cada persona que modeli la seva pròpia imatge amb la plastilina, en la postura que reflecteixi la seva situació en el grup, i es deixa clar que el treball s'ha de fer en silenci. 4) Quan cada persona ha modelat la seva figura, fan una composició grupal amb totes les figures en la seva situació més habitual en el grup. Per a això cadascú col·locarà la seva figura en la posició que cregui convenient i en l'espai que consideri adequat (a prop o lluny d'altres figures). 5) Elaborada la primera composició i sempre de manera no verbal, cada membre del grup podrà modificar la figura dels altres o la seva ubicació en el grup, per a aconseguir representar la imatge del grup que tenen. El treball acaba quan tots estan d'acord amb la composició elaborada com a imatge del seu grup. 6) Quan s'hagi acabat el temps per a elaborar les composicions, que ja no podran modificar, el grup analitza la figura que ha fet, tant el resultat com el procés. 7) Finalitzada aquesta anàlisi, cada grup mostra als altres la composició que ha fet, explica el sentit que té i els motius de la situació i la ubicació de les figures, i contesta les preguntes que facin els companys. 8) Pot organitzar-se una avaluació final en l'àmbit de gran grup sobre el treball fet i determinar en quina mesura reflecteix la imatge que es té dels diferents subgrups.
Explotació pedagògica	<p>L'exercici permet expressar sentiments i desitjos ocults en el grup que no sempre són analitzats posteriorment, per això convé que el coordinador observi atentament el treball que fan els grups mentre modelen les seves composicions en plastilina, especialment durant l'elaboració de la composició grupal a partir de les figures individuals.</p> <p>És important que aquest treball es faci en silenci. Es pot permetre una comunicació no verbal, tot i que seria més interessant que es fes en silenci absolut.</p>
Observacions	El temps d'anàlisi verbal del treball després d'haver acabat la composició és molt important, ja que si els grups no hi aprofundeixen, després no són capaços d'explicar als altres grups les raons que els han portat a fer aquesta composició.

2.7. Els reptes

	7. Els reptes
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar la creativitat personal • Ser conscients de les limitacions acceptades per la interpretació de conceptes espacials i temporals
Etapa grupal	Desenvolupament de l'estil grupal. Eficàcia
Nre. participants	Treball individual. També es pot fer per parelles
Edat idònia	A partir de 12 anys
Durada	15 minuts (3 de presentació, 7 de realització i 5 d'anàlisi) aproximadament
Lloc adequat	Interior amb taules, pupitres o cadires de braç
Materials	Folis i un bolígraf o llapis
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	Qualsevol exercici de creativitat amb paper
Actituds potenciades	Esforç, concentració, imaginació, tenacitat
Descripció	Es presenten dos exercicis diferents, que es plantegen com a petits reptes que han de resoldre. En tots dos es planteja el dibuix que es presenta a l'exercici, s'explica el repte i es deixen tres o quatre minuts perquè el resolguin. Si no ho aconsegueixen, el coordinador explica com l'haurien d'haver fet, una vegada transcorregut el temps previst.
Explotació pedagògica	S'ha d'insistir que la nostra creativitat està sovint limitada per estereotips i interpretacions que donem per fetes però que ningú ha plantejat. Desenvolupar la creativitat implica anar més enllà d'aquests límits marcats per la nostra autocensura.
Observacions	Cal deixar que transcorri el temps perquè els participants realment s'esforcin a resoldre'l i no desisteixin al primer intent.

Els reptes

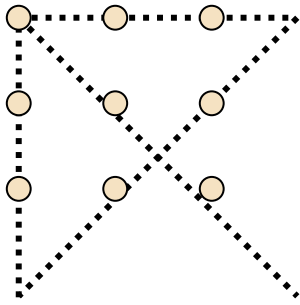
Materials per als participants en l'exercici

Primer repte: unir els nou punts que es mostren amb quatre línies sense aixecar el llapis del paper.

```

*       *       *
*       *       *
*       *       *

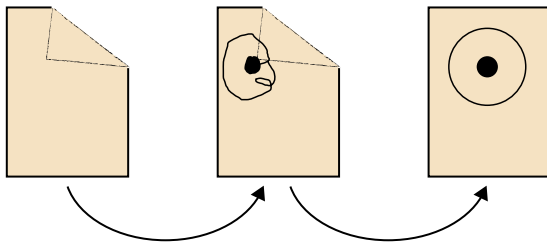
```


Solució del primer repte

Segon repte: dibuixar un cercle amb un punt al centre sense aixecar el llapis del paper.

Solució del segon repte

Doblegar una punta del full. Fer un punt sobre la vora de manera que marqui les dues parts del plec. Continuar dibuixant sobre el full de darrere mentre s'aixeca el plec.

2.8. Les apostes

8. Les apostes	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar les tendències competitives dels membres del grup: les seves possibilitats i límits • Explorar alternatives a la conducta competitiva • Potenciar conductes i plantejaments cooperatius en el grup
Etapa grupal	Definició de l'estil grupal
Nre. participants	Grups de 8-12 persones. Hi pot haver un observador a cada grup o que sigui el coordinador qui observi l'exercici
Edat idònia	A partir de 12 anys
Durada	Presentació: 15 minuts, desenvolupament: 30 minuts, anàlisi: 30 minuts. Total: una hora i quart
Lloc adequat	Sala gran o espai exterior on els subgrups estiguin una mica separats. La situació de les parelles (o trios) serà la següent: <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> </div>
Materials	Cartes dels 4 asos i 4 reis de la baralla, i 4 cartes que tinguin la funció de comodins. Plantilla per a anotar els resultats de les diverses apostes i el balanç de l'exercici.

8. Les apostes	
Autor	Adaptació de <i>Gana el máximo posible</i> (P. Simon i L. Albert, 1978) a J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	P. Simon i L. Albert (1978). <i>Gana el máximo posible</i> .
Actituds potenciades	Comunicació, cooperació, capacitat per a arribar a acords desenvolupament d'estratègies
Descripció	<p>1) El grup gran es divideix en equips de 8 a 12 persones, que se situen com hem indicat al gràfic anterior. En cada equip a més hi pot haver un observador. Si cal, el nombre pot modificar-se substituint alguna de les parelles per un trio.</p> <p>2) Els equips se situen al voltant d'una taula o en qualsevol cas mantenen la posició que indica el gràfic i deixen espai entre els equips.</p> <p>3) El coordinador explica que faran un joc d'apostes que permet guanyar (o perdre) força diners. Cada equip és independent dels altres i l'objectiu sempre es planteja en l'àmbit de cada parella (o trio), que ha d'intentar guanyar el màxim de diners possibles.</p> <p>4) Només es permet la comunicació entre les parelles al llarg de l'exercici, excepte en els moments que assenyalarem després.</p> <p>5) Cada parella ha de tenir tres cartes, un as, un rei i un comodí. En cada una de les jugades, quan el coordinador ho indiqui, la parella haurà de jugar una d'aquestes tres cartes.</p> <p>6) Segons el que juguin les diferents parelles del grup i seguint el que s'indica en la taula adjunta, les parelles guanyaran o perdran diners. Apuntaran els moviments que facin en la fitxa adjunta. Els comodins són cartes que es poden transformar en as o rei una vegada s'hagi fet l'aposta. És a dir, en cas que una parella o més juguin un comodí, decidiran una vegada hagin vist les cartes jugades pels altres si es transforma en as o rei. Això només podrà passar si una parella o dues han tirat comodins, i ho faran alhora, quan el coordinador faci un senyal. Si són tres o quatre les parelles que han jugat aquesta carta, els comodins es comptabilitzaran com a asos, a efectes del còmput de la jugada, i les parelles que els han tret tindran una penalització de 500 €, si són tres parelles les que han jugat comodí, o de 800 €, si totes les parelles han jugat aquesta carta. Aquesta penalització s'afegeix al resultat de la jugada.</p> <p>7) Entre cada jugada, la parella tindrà un minut per a comentar el que farà en l'aposta següent. En algunes de les jugades, el resultat es multiplica per un coeficient. Abans d'aquestes jugades, el grup tindrà quatre minuts per a parlar lliurement entre tots. Després d'aquest temps, les parelles sempre tindran un minut de comunicació, ja que la decisió final davant de cada jugada sempre és de la parella.</p> <p>8) Acabades les deu jugades, les parelles faran balanç del seu resultat utilitzant la fitxa i comentaran entre elles per què han obtingut aquest resultat.</p> <p>9) L'anàlisi de l'exercici s'inicia amb la lectura en cada equip del resultat final de cada parella. Després es convida cada equip a explicar la dinàmica de l'exercici i les raons que l'han motivat en cada un.</p> <p>10) Quan han acabat, el coordinador exposa que l'exercici plantejava dues vies possibles, una de col·laboració i una altra de competició, i assenyala la relació entre els resultats obtinguts i les actituds que hi ha darrere dels plantejaments de les parelles.</p> <p>11) Finalment, es convida a fer una anàlisi lliure de tots els participants sobre la cooperació, la competició i els límits que ha de tenir, com també de les influències dels mitjans de comunicació per al seu desenvolupament com a única forma de relació entre les persones.</p> <p>12) Els equips guanyen o perden diners segons la taula següent referent al resultat de cada jugada: Si es juguen 4 asos, cada as perd 100 €. Si es juguen 3 asos i 1 rei, cada as guanya 100 € i cada rei perd 300 €. Si es juguen 2 asos i 2 reis, cada as guanya 200 € i cada rei perd 200 €. Si es juguen 1 as i 3 reis, cada as guanya 300 € i cada rei perd 100 €. Si es juguen 4 reis, cada rei guanya 100 €.</p>

8. Les apostes	
Explotació pedagògica	<p>El coordinador ha d'insistir en l'anàlisi de l'exercici, ja que altrament es pot convertir en un joc amb objectius contraris als previstos inicialment.</p> <p>Plantejarà que l'exercici indica que l'objectiu és guanyar el màxim de diners possibles, però no assenyalen cap quantitat ni límit, i per això cada parella haurà d'establir quant és el seu màxim i fixar l'estratègia adequada per a aconseguir-lo.</p> <p>L'exercici permet, a banda de les possibles penalitzacions per l'ús dels comodins, guanyar o perdre un màxim de 7.500 €. L'ús de la fórmula de cooperació (4 reis) des de la primera jugada permet guanyar 2.500 € sense cap batalla.</p> <p>La comparació entre els resultats finals i aquestes dades permetrà al coordinador fer una anàlisi sobre la falsedat de l'equació "competir = guanyar", que contínuament apareix en els mitjans de comunicació, especialment els programes de televisió.</p> <p>Habitualment, quan en un equip es desenvolupa la dinàmica de la competició i les parelles lluiten per guanyar més que els altres (moltes vegades entès com l'objectiu de l'exercici, encara que mai es planteja així), la majoria de les parelles, sovint totes, perden molts diners i en qualsevol cas no arriben a guanyar la quantitat (2.500 €) que la dinàmica de la cooperació assegurava.</p> <p>De vegades alguna parella guanya molts diners, trencant algun compromís acordat per a l'última jugada. En aquests casos és molt necessari que s'analitzi quins altres preus paga pel que ha fet (confiança, amicitat, possibilitats de treball amb els altres en el futur, etc.) i en conseqüència s'ha d'establir una relació entre l'acció, que li ha reportat diners, però també el preu que ha de pagar per haver-la fet.</p> <p>L'exercici no pretén marcar la competició com una forma inacceptable de relació. Som conscients que els nostres joves i adolescents viuran en una societat competitiva, però han de ser conscients que la competició ha de tenir límits i que molts dels missatges sobre ser un guanyador que contínuament li arriben per la publicitat i els mitjans de comunicació no són certs.</p>
Observacions	<p>Les apostes solen generar tensió quan es fan entre adolescents o joves. Convé molt que els ànims s'hagin tranquil·litzats per a fer l'anàlisi de l'exercici, i per això de vegades convé fer un petit descans entre l'exercici i l'anàlisi, mentre es recorda que s'ha fet un exercici de dinàmica grupal per a analitzar comportaments i actituds.</p> <p>Sovint, els adolescents que han guanyat força diners no entenen la qüestió dels altres preus que paguen. Convé insistir en aquesta qüestió perquè s'adonin (confiança, comunicació, relació futura, cooperació, cohesió grupal...) que hi ha altres preus que es paguen quan es trenquen compromisos o acords als quals s'havia arribat.</p> <p>En definitiva, cal fer veure que la competitivitat no és necessàriament l'únic camí, que l'axioma que aquesta batalla competitiva t'assegura l'èxit no és cert, i que els altres preus pagats poden ser més importants que el que s'ha guanyat en l'exercici.</p>

Les apostes

Ús dels comodins durant l'exercici

Cada parella disposa d'una carta comodí que pot utilitzar per a fer una aposta. La parella haurà de transformar aquesta carta en as o en rei quan s'hagi fet la jugada. Una vegada feta aquesta transformació, l'equip podrà fer els comptes de la jugada.

Per exemple, si en un equip l'aposta de les parelles és 2 asos, un rei i un comodí, la parella que ha tret comodí pot decidir transformar-lo en rei i llavors l'equip fa el compte: els que han tret as guanyen 200 € i els que han tret rei perden 200 €.

No obstant això, si són tres o quatre les parelles que juguen comodí, aquestes cartes es converteixen automàticament en as a l'efecte del còmput de la jugada per l'equip, i les parelles que han jugat el comodí tenen una penalització de 500 € si són tres parelles o de 800 € si tots (les quatre parelles) han jugat comodí. Aquesta penalització s'afegeix al resultat de la jugada.

Quan dos equips hagin jugat comodí, la transformació en as o rei es farà alhora, quan l'animador faci un senyal. En les jugades amb un coeficient multiplicador, aquest sempre s'aplica al resultat de l'equip, sense tenir en compte les penalitzacions.

Càlcul del resultat de les diferents jugades

Núm. jugada	Comunicació entre	Resultat multiplica per	Carta jugada	Jugada de l'equip			Guanys	Pèrdues	Balanç
				Asos	Reis	Comodins			
1	Parella 1'	1							
2	Parella 1'	1							
3	Parella 1'	1							
4	Grup 4' + Parella 1'	4							
5	Parella 1'	1							
6	Parella 1'	1							
7	Grup 4' + Parella 1'	6							
8	Parella 1'	1							
9	Parella 1'	1							
10	Grup 4' + Parella 1'	8							
Penalitzacions per ús de comodins:							Resultat final:		
							<input type="text"/>		

2.9. Les cabanes

9. Les cabanes	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Compartir informació de manera eficaç • Personalitzar i augmentar la implicació en la presa de decisions grupals • Dinamitzar la circulació de la informació en els grups
Etapa grupal	Eficàcia grupal
Nre. participants	L'exercici es planteja inicialment per a un grup de 36 persones, però pot adaptar-se a una altra quantitat de participants, i modificar el nombre de components de cada una de les cabanes.
Edat idònia	Adolescents, joves i adults. Pot adaptar-se per a fer-lo a partir de 8 anys.
Durada	Entre una hora i diverses setmanes, depenent del temps acordat en cada cabana per a fer els treballs en les fases respectives.
Lloc adequat	Sala molt àmplia o diverses sales. Es pot fer a l'aire lliure. Si s'adopta la forma prolongada de l'exercici, convé que cada etapa passi en un lloc diferent
Materials	Variables segons l'objectiu establert com a treball de les cabanes
Autor	Adaptació de <i>De casa en casa</i> (Andreola, 1984), a J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .
Exercicis anàlegs	B. S. Andreola (1984). <i>Panel integrado, De casa en casa</i> .

9. Les cabanes	
Actituds potenciades	Investigació, escolta activa, negociació
Descripció	<p>1) Es planteja el tema sobre el qual parlarem i prendrem un acord (per exemple, l'organització d'una setmana cultural al barri, etc.).</p> <p>2) Es divideix el grup gran en subgrups de sis persones, cada uns dels quals formarà una cabana.</p> <p>3) El tema general triat (per exemple, l'organització d'una setmana cultural al barri) es divideix en àrees diferents i cada una s'encarrega a una de les cabanes. En el nostre exemple es podrien establir les àrees següents: itinerari, finançament, activitats, difusió, qüestions administratives, organització i personal.</p> <p>4) Cada equip desenvolupa un pla de treball per a l'àrea que li ha estat assignada durant el temps que es determini (sovint aquesta etapa pot implicar un temps prolongat, ja que de vegades s'ha de buscar informació que no és en l'exercici).</p> <p>5) Una vegada acabada aquesta etapa, cada cabana té una sèrie d'informacions que ha de transmetre als altres, per això, en aquesta etapa, un membre de cada cabana actua com a amfitrió mentre que els altres cinc van cada un a una cabana diferent. S'han format cabanes noves en les quals l'amfitrió transmet la informació als visitants, que prenen notes i plantegen les qüestions que creguin convenients.</p> <p>6) Acabada aquesta fase, tothom torna a la seva cabana originària. En aquesta etapa cada un dels visitants que han anat a les altres cabanes en la fase anterior transmet la informació rebuda i el grup elabora un llistat de qüestions o aclariments que voldria plantejar respecte a la informació rebuda.</p> <p>7) En l'etapa següent, torna al grup gran i cada cabana planteja les qüestions que tingui per a cada un dels temes. Aquestes qüestions són contestades per la cabana que ha treballat aquest tema inicialment.</p> <p>8) Acabada la ronda de qüestions, el grup pot prendre una decisió sobre el tema (en el nostre cas organitzar la setmana cultural). Possiblement s'hagi arribat a un consens. Si hi ha posicions contràries, es pot plantejar una votació.</p>
Explotació pedagògica	Les cabanes són una forma de panel que permet personalitzar la presa de posicions en els grups, en la mesura que cada membre ha tingut la possibilitat de discutir diverses vegades i en petit grup cada una de les qüestions, motiu pel qual resulta molt més fàcil entendre i manifestar què pensa del tema tractat.
Variants	<p>L'exercici es pot aplicar també a l'escola perquè tracta temes molt amplis. La informació és parcel·lada entre els grups i la dinàmica se segueix d'una manera semblant a la que s'ha exposat abans.</p> <p>En aquests casos, la fase d'elaboració de la informació per cada cabana pot durar dies, o classes, segons l'amplitud d'aquesta informació.</p> <p>Quan es treballa aquest panel amb objectius didàctics, en l'última fase, les qüestions de les cabanes són contestades inicialment pels grups que han treballat aquests temes, però el professor ha de corregir o completar les informacions apuntades, ja que sovint la informació dels grups és incompleta o errònia.</p>
Observacions	Encara que la dinàmica de l'exercici pot semblar llarga, la implicació dels membres del grup en la decisió presa o en el treball elaborat compensa el temps que s'hi ha dedicat.

2.10. Pluja d'idees

10. Pluja d'idees	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Buscar idees innovadores davant d'un tema determinat • Augmentar la implicació personal en el treball del grup • Fomentar la creativitat individual i grupal
Etapa grupal	Qualsevol excepte l'etapa inicial
Nre. participants	Entre 20-40
Edat idònia	A partir dels 9-10 anys
Durada	Depèn del tipus de pluja d'idees, però pot calcular-se una hora per a tot el procés
Lloc adequat	Sala amb possibilitat de pissarra o escriptura sobre altres mitjans col·lectius
Materials	Paper, bolígrafs, guix
Autor	J. M. Senent (2009). <i>Intervención socioeducativa en grupos</i> .

10. Pluja d'idees	
Exercicis anàlegs	Els diversos tipus de pluja d'idees (oral, escrit, gestual...)
Actituds potenciades	Creativitat, introspecció, comunicació
Descripció	<ol style="list-style-type: none"> 1) Es defineix una qüestió, problema, etc., sobre el qual es vulguin aportar solucions o idees diferents de les habituals. 2) Es demana als participants que durant 5 minuts escriguin idees que responguin la pregunta formulada. Han d'escriure qualsevol idea que els vingui al cap i respongui a la pregunta formulada, sense cap tipus de crítica o filtre per les característiques d'aquesta idea. 3) Un cop passat el temps, s'escriuen totes les idees a la pissarra, tret de les que són similars. 4) Una vegada totes les idees són a la pissarra, es passa un primer filtre. Per a això, es repassa cada idea i es demana als participants que aixequin la mà si consideren que la idea és adequada, possible i convenient com a solució al problema plantejat. Si almenys un 20% dels participants aixequen la mà, la idea es deixa; si no, s'esborra. 5) Si al final d'aquest primer filtre hi continua havent massa idees, es pot fer una segona ronda, però aquest cop l'acord haurà de ser del 30 o el 40% dels presents. 6) Una vegada es tenen les idees seleccionades, es prioritzen, i es discuteixen des dels paràmetres ja formulats (adequació al problema plantejat, possibilitat de realització i conveniència de l'execució). 7) Un cop establerta la prioritat, es decideix quantes d'aquestes idees s'executen.
Explotació pedagògica	La pluja d'idees és un exercici senzill que s'hauria de plantejar en moltes de les nostres activitats per a evitar el risc de la rutina. El secret del seu èxit és que els participants no han de ser gaire autocrítics, ja que si ho són no arriben idees noves a la fase dels filtres.
Variants	<p>Es pot fer oralment. En aquest cas, una vegada formulada la pregunta inicial, qualsevol pot aportar una idea, que és anotada, i així successivament. Algú s'ocupa d'anotar totes les idees que surten, preferentment de manera que tothom les vegi.</p> <p>L'avantatge d'aquesta variant és que és molt més àgil i que apareix el fenomen de l'encadenament, ja que la idea expressada per un participant suggereix una altra idea a un altre membre del grup. El desavantatge, d'altra banda, és que hi ha menys aprofundiment, ja que no hi ha temps per a pensar en idees noves.</p>
Observacions	És important que la pregunta formulada sigui concreta. Si el risc d'encadenament pot portar a moltes respostes sense sentit, és preferible que, davant d'aquest tipus de grups, l'exercici es faci per escrit.

Exemple

A la pel·lícula *Avui comença tot*, de B. Tavernier (1999), tots els educadors aporten solucions als conflictes.

Daniel Lefebre, de quaranta anys, dirigeix una escola infantil en un barri marginal d'Hernaing, població minera del nord de França. Al petit poble, el 30% dels 7.000 habitants és a l'atur a causa de la crisi de la mineria. Un dia, la mare d'una de les alumnes arriba borratxa a l'escola, té un col·lapse i hi deixa els seus dos fills, un nadó i una nena

de cinc anys. El professor decideix intervenir en l'assumpte i sol·licita l'ajuda de la comunitat i dels pares dels alumnes. La seva feina com a docent serà qüestionada.

Resum

L'estil grupal no es defineix mai per una decisió o un acord, sinó per una vivència quotidiana. L'animador, al llarg d'aquest procés, observa que certes conductes i actituds que s'estan desenvolupant en el grup no afavoreixen la consecució dels objectius que el grup s'havia plantejat. Quan això passa pot actuar de dues maneres:

a) La intervenció directa mitjançant el discurs moral. Aquest tipus d'intervenció no sol ser efectiva.

b) La demostració que determinades conductes provoquen uns resultats, per la qual cosa si ens semblen positius per al grup les hauríem de mantenir, mentre que si els entenem perjudicials hauríem de modificar aquestes conductes per no tenir aquests resultats.

En la majoria de les simulacions cal que hi hagi observadors. Podem plantejar que aquest rol l'exerceixin membres del grup, sempre que els expliquem clarament en què consisteix la seva funció.

El grup defineix la seva manera de ser mentre sorgeixen alguns conflictes en el seu si. La majoria dels grups passa en algun moment per un conflicte que en realitat és un signe de creixement, que els porta en la majoria dels casos a modificar estructures o rols.

Davant del conflicte grupal, els grups solen adoptar dues actituds diferents:

a) Hi ha grups que tendeixen a amagar el conflicte. Són temes dels quals no es parla, encara que se n'és conscient. En aquests casos, el conflicte sol esclatar quan no ho espera ningú i amb una virulència més gran.

b) Hi ha grups que aborden els conflictes i els intenten resoldre amb el diàleg i la implicació personal dels membres.

Un grup que ha definit la seva manera d'organitzar-se i ha resolt els conflictes que han anat sorgint entra en una fase d'eficiència grupal, en la qual la dimensió productiva arriba als nivells més elevats, mentre que el grup se sol assentar sobre un camp social força espès, fruit de les intenses relacions entre els membres. És el moment de màxim rendiment del grup i en aquesta etapa l'educador ha de recordar al grup els seus objectius i proporcionar-li instruments adequats per a mantenir el rendiment.

Són moltes les conductes grupals que es poden treballar en aquesta etapa, per a motivar-ne la modificació o per a animar-ne i reforçar-ne la permanència. En aquest mòdul hem presentat una selecció de tècniques grupals per a treballar els aspectes més rellevants en aquesta etapa, com són els següents:

- a) Organització grupal
- b) Cooperació
- c) Presa de decisions
- d) Anàlisi de l'eficàcia grupal
- e) Tècniques polivalents per a analitzar els canvis organitzatius del grup en tasques complexes
- f) Creativitat
- g) Agilitació de la comunicació
- h) Equips de treball
- i) Competitivitat
- j) Percepció de la imatge del grup

Glossari

camp social *m* Totalitat dinàmica, constituïda per entitats socials coexistents, però no necessàriament integrades entre si. Tots els grups viuen sobre un territori que han anat creant, sobre un espai psicològic que denominem *camp social*. Aquest camp està format pel conjunt d'interaccions que es produeixen entre els membres, la qual cosa implica totes les comunicacions que es manifesten entre si.

conflicte grupal *m* Situació d'enfrontament entre els membres del grup que sol provocar la modificació d'estructures, conductes o actituds del grup. Es pot resoldre amb acords o pot provocar la ruptura del grup.

etapa de definició de l'estil grupal *f* Al llarg d'aquesta etapa, el grup va concretant la seva manera d'actuar, de manera que puguem distingir-lo d'altres grups. Així, el grup va definint la seva manera de cooperar, de respondre als altres com a grup, de prendre decisions, de competir, d'innovar els seus procediments, de desenvolupar un determinat nivell de comunicació i confiança, d'organitzar-se, d'adaptar-se a les necessitats, etc.

producció grupal *f* Resultat final de l'acció grupal que s'intensifica en l'etapa d'eficàcia dels grups.

simulació *f* Exercici grupal consistent a reproduir una situació anàloga a la del grup per a analitzar les actituds i els procediments dels membres.

Bibliografia

- Andreola, B. S. (1984). *Dinámica de Grupo*. Santander: Editorial Sal Terrae.
- Antons, K. (1981). *Práctica de la dinámica de grupos*. Barcelona: Herder.
- Ballenato, G. (2005). *Trabajo en equipo: dinámica y participación en los grupos*. Madrid: Pirámide.
- Barceló, B. (2003). *Creer en grupo: una aproximación desde el enfoque centrado en la persona*. Bilbao: Desclée de Brouwer, cop.
- Blanco, A., Caballero, A., i De la Corte, L. (2005). *Psicología de los grupos*. Madrid: Pearson-Prentice Hall.
- Brunet, J. i Negro, J. L. (1988). *Tutoría con adolescentes*. Madrid: Ediciones San Pío X.
- Castillo, S. (2003). *Animación y dinámica de grupos*. Barcelona: Altamar.
- Cembranos, F. (2003). *Grupos inteligentes: teoría y práctica del trabajo en equipo*. Madrid: Editorial Popular.
- Churba, C. A. (2004). *La creatividad: un enfoque dinamizador de las personas y las organizaciones*. Buenos Aires: Dunken.
- Fuente, R. de la i Diego, R. de (2007). *Estrategias de liderazgo y desarrollo de personas en las organizaciones*. Madrid: Pirámide.
- Gil, F. i Alcover, C. M. (2004). *Técnicas grupales en contextos organizacionales*. Madrid: Pirámide.
- Hostie, R. (1976). *Técnicas de dinámica de grupos: curso de sensibilización en las relaciones humanas*. Madrid: ICCE.
- Huici, C. i Gómez, A. (2004). *Técnicas de grupo: guía didáctica*. Madrid: UNED.
- Huici, C. i Morales, J. F. (2005). *Psicología de grupos*. Madrid: UNED.
- Ibáñez, J. (2003). *Más allá de la sociología: el grupo de discusión. Teoría y crítica*. Madrid: Siglo Veintiuno de España.
- López, A. (2000). *Cómo dirigir grupos con eficacia: 26 estrategias básicas*. Madrid: CCS.
- Lobato, C. (1984). *Animación de grupos*. Madrid: CCS.
- Nuñez, T. (2000). *El grupo y su eficacia: técnicas al servicio de la dirección y coordinación de grupos*. Barcelona: EUB.
- Prieto, L. (2007). *El aprendizaje cooperativo*. Madrid: PPC.
- Sánchez, J. C. (2002). *Psicología de los grupos: teorías, procesos y aplicaciones*. Madrid: McGraw-Hill.
- Senent, J. M. (1998). *Animación y Pedagogía del Tiempo Libre*. Godella (València): Edetania Ediciones.
- Shaw, M. (1986). *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder.
- Simon, P. i Albert, L. (1978). *Las relaciones interpersonales*. Barcelona: Herder.
- Stewart, G. L., Manz, C. C., i Sims, H. P. (2005). *Trabajo en equipo y dinámica de grupos*. Mèxic: Limusa-Wiley, cop.
- Trechera, J. L. (2003). *Trabajar en equipo: talento y talante. Técnicas de dinámica de grupos*. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Vargas, L. i altres (1993). *Técnicas participativas para la educación popular*. Madrid: Editorial Popular.
- Vopel, K. (1996). *Giocchi interattivi*. Leumann/Torí: Editrici Elle Di Ci.
- Villa, J. (2002). *La animación de grupos*. Madrid: Escuela Española.

Zastrow, C. (2008). *Trabajo social con grupos*. Madrid: Paraninfo.

Bibliografía recomendada

Muñoz, F. J. (2009). *Elementos básicos de psicología de los grupos*. Huelva: Universidad de Huelva.

Pallarés, M. (1993). *Técnicas de grupo para educadores*. Madrid: ICCE.

Sáez, S. (2002). *Conducción de grupos y rol del coordinador*. Lleida: Milenio.

Senent, J. M. (2009). *Intervención socioeducativa en grupos*. València: Universitat de València.

